

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

תוכן עניינים

- א. כפה שהוא טמא מדרס ונתנתו לספר טהור מן המדרס אבל טמא מת ... נתנתו וכרכתו
2.....
- ב. האי סודרא דאזמניה למיצר ביה תפילין וצר ביה תפילין אסור למיצר ביה פשיטי
אזמניה ולא צר ביה צר ביה ולא אזמניה שרי למיצר ביה פשיטי
3.....
- ג. נפש שבנאו לשם חי מותר בהנאה הוסיף בו דימוס אחד לשם מת אסור בהנאה ...
דרמא ביה מת ... אף על גב דפנייה ... אם היה מכירו חולצו ומותר
10.....
- ד. החוצב קבר לאביו והלך וקברו בקבר אחר הרי זה לא יקבר בו עולמית ... משום כבוד
אביו.....
13.....
- ה. טווי לאריגה מי איכא למאן דאמר
14.....
- ו. מותר המתים למתים מותר המת ליורשיו ... כיצד גבו למתים סתם זהו מותר המתים
למתים גבו למת זה זהו מותר המת ליורשיו
15.....
- ז. היו אביו ואמו מזרקין בו כלים מצוה על האחרים להצילן ... התם משום מררייהו
16.....
- ח. במה דברים אמורים שלא נגעו במטה אבל נגעו במטה אסורין ... במטה הנקברת
עמו דמחלפי בתכריכי המת
16.....
- ט. אמר לאומן עשה לי תיק של ספר או נרתיק של תפילין עד שלא נשתמש בהן קודש
מותר להשתמש בהן חול נשתמש בהן אסור להשתמש בהן חול
17.....
- י. ציפן זהב או שטלה עליהן עור של בהמה טמאה פסולות עור בהמה טהורה כשירות
אף על פי שלא עיבדן לשמן
18.....
- יא. הרוגי מלכות נכסיהן למלך הרוגי בית דין נכסיהן ליורשין
19.....

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

דף מח.

א. כפה שהוא טמא מדרס ונתנתו לספר טהור מן המדרס אבל טמא מת ... נתנתו וכרכתו

כפה¹ הוא מטפחת שבראש האשה ופעמים יושבת עליו² ומחמת כך ראוי לטמא מדרס אם נתנו על הספר טהור³ מלקבל טומאת מדרס, שכיון שנתנתו על הס"ת אסור לישיב עליו, אבל מתטמא במת ובשאר טומאות.

ואם היתה כבר טמאה מדרס⁴ אם עשה בה מעשה ששינה צורתה פקע ממנה טומאת מדרס אך לא שאר טומאות. וי"א⁵ שאפילו כרכו על הספר פקע ממנו טומאת מדרס, כיון שנאסר בישיבה.

¹ רמב"ם הלכות כלים פרק כב הלכה י

² ולכן נטמא במדרס

³ עיין שו"ת שרידי אש חלק א סימן קפג עמוד תקעה שכתב יש לבאר דברי הרמב"ם הל' כלים פכ"ב ה"י, שכתב: "כפה שנתנו על הספר, טהור מלקבל טומאת מדרס, אבל מתטמא במת ובשאר טומאות". וכבר תמהו, למה לא פירש שהי' טמא טומאת מדרס וע"י נתינה על הספר פרוחה טומאתו? וע"י כלים פכ"ח מ"ה, שהרמב"ם והר"ש פירשו, שהי' ראוי לטומאת מדרס ולא שנטמא במדרס. והנה התוס' בסנהדרין כתבו דמיירי שעשה מעשה, כנ"ל, אבל מלשון הרמב"ם לא משמע כן. וכן הר"ש שם פירש כמש"כ התוס' בשבת נ"ח דמשום איסור הנאה חשיב מעשה, ונראה דס"ל להרמב"ם והר"ש כמש"ל, דלבטל תורת קבלת טומאה סגי במה שנאסר בהנאה, שע"כ נקבע השימוש ותו לא אתי למימלך וחשיב כשינוי מעשה. ובהמשך דבריו כתב שם בשרידי אש ולפי"ז לא מהני איסור הנאה דע"ז לא חשיב כנשבר הכלי ולהכי בעינן שינוי מעשה שיש בו משום ביטול צורה, ומעכשיו י"ל דהרמב"ם ס"ל כסברת התוס' בשבת דאיסור הנאה חשיב מעשה אלא דס"ל דזה מהני רק אם לא נטמא עדיין, דאז שפיר, אבל לסלק את הטומאה שירדה עליו לא סגי באיסור הנאה ובעינן מעשה שיש משום שינוי צורה דאז הוי כנשבר הכלי, כמש"כ הרא"ש הנ"ל.

⁴ עיין בשו"ת שואל ומשיב מהדורה קמא חלק א סימן קמה דענין כפה שנתנו על הספר דשם ע"י השינוי מעשה הוציאו מידי הטומאה ע"י שנשתנה ואסרו.

⁵ בערוך השולחן העתיד הלכות כלים סימן רכד סעיף ב הקשה למה לא כתב הרמב"ם ברכתו דהא קי"ל דהזמנה לאו מילתא היא. ואולי יפרש שזה שמתרין אימא נתנתו וכרכתו פירושו שזה שאמרה המשנה על הספר פירושו כן. ומ"מ צ"ע. ודע דהתוס' כתבו שם דבעינן שינוי מעשה. ומהרמב"ם משמע דנתינה על הספר הוה כשינוי מעשה כיון שאוסרו מלהשתמש בו תשמיש הדיוט, ומ"מ מקבל טומאה, דמטפחות הספרים שאין מצויירות מקבלין טומאה דמשמשינן בהם לשארי תשמישי אדם מתשמישי קדש כמו להניחה על השלחן שס"ת מונח שם וכיוצא בזה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

ב. האי סודרא דאזמניה למיצר ביה תפילין וצר ביה תפילין אסור למיצר ביה פשיטי אזמניה ולא צר ביה ולא אזמניה שרי למיצר ביה פשיטי

כבר התבאר לעיל דף מז: שהזמנה שייך בכל דבר שעל ידי הזמנתו רוצה לייחדו לתשמיש מסויים ועל ידי כך היה נאסר לכל תשמיש אחר בין אם האיסור מחמת איסור הנאה שיש באותו החפץ ובין אם איסורו מחמת קדושת אותו החפץ⁶ אך מחמת שלא היה אלא הזמנה בלבד ולא השתמש בו עדיין אין חל בו אותו איסור הנאה או אותה קדושה ולא נאסר⁷

אך אם הזמין והשתמש בו נאסר אותו החפץ לעולם⁸

לכו"ע אם הזמין והשתמש הזמנתו הזמנה ונאסר אך אם לא הזמין ונשתמש לכו"ע לא נאסר דשימושו דרך עראי הוא והזמנתו בכך אינה הזמנה⁹

י"א שאע"ג שלהלכה הזמנה לאו מילתא טוב להחמיר ולהשוש לא להשתמש במה שהוזמן לדברי הולין ולהשוש לשיטת אביי¹⁰

⁶ כן מוכח בגמ' דכפה שייחדו לספר דאע"ג שאין איסור הנאה בתשמישי קדושה מצד עצם החפץ אלא רק משום קדושתו וכן סודר למיצר ביה תפילין שאין איסורו עצמי אלא רק משום קדושת התפילין דחל ביה ומ"מ קצת צ"ע אמאי לא אמרינן דבהא אביי מודה דהא ענגלה ערופה אסורה בהנאה וכן מת וע"ז דילפי מיניה אבל תפילין וס"ת שאין בו אלא איסור קדושה מנ"ל דחל ביה הזמנה אמנם אפי' דאיסור ענגלה ערופה הוא כאיסור קדשים דכפרה כתיב ביה כחולין (קידושין נז.) וממילא הוי כאיסור הנאה מחמת קדושה וכתפילין וס"ת

⁷ כן מוכח מסוגיא בנהדרין שם ובדרף מת. – מת: דאסרינן נמי תפילין דאיסורו משום קדושה ולא משום איסור הנאה.

⁸ מימרא דרב חסדא סנהדרין מה. האי סודרא דאזמניה למיצר ביה תפילין וצר ביה תפילין אסור למיצר ביה פשיטי.

⁹ כ"מ מהא דאמרינן בין לרב חסדא ובין לאביי צר ביה אי לא אזמניה לא

¹⁰ ספר חסידים (מרגליות) סימן תתפח "שמעון שכותב תפילין ומזוזות או שאר דברים מדברי תורה והנה ראובן צריך דיו וקולמוס לכתוב כתב לא יקח הקולמוס והדיו מיד שמעון מפני שמבטלו ממלאכת שמים. אם הטביל הקולמוס בדיו כדי לכתוב השם ונזדמן לו לכתוב כתב על משכון או כתב אחר באותו טבילת הקולמוס אל יכתוב. אלא יכתוב תחלה השם ויטביל פעם שנית לכתוב מה שחפץ. מעשה היה באחד לא היה מניח לכתוב מדיו שבקרנו כי אמר כבר הזמנתיו לכתוב בו דברי תורה ולא יתכן שיכתוב להדיוט בו. ואע"פ שאמרו הזמנה לאו מילתא היא במקום שאוכל לקיים דברי אביי אקיים כל מה שאדם מחמיר על עצמו במקום דלא סתרי אהרדי על זה לא נאמר (קהלת ב' י"ד) והכסיל בחושך הולך, וכתוב (דברים כ"ז ו') אבנים שלמות תבנה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

י"א¹¹ שהזמנה בדיבור הוי הזמנה כל עוד שלא חזר בו, אך יכול לחזור בו בדיבור¹² או אולי אפילו במעשה המוכיח כוונתו.

את מזבח ה' אלהיך וכתוב (שמות כ' כ"ה) לא תבנה אתהן גזית כי הרבך הנפת עליה ותחלליה שמא הפסולת הנשאר מן האבנים יהנה אדם ממנו פעם אחת הוי איש לא היה משים משקה בכלי אלא כפי שחפץ לשתות כי לא היה מברך על כלי גדול פן ישאר מים אלא משים כלי קטן ומברך ושותהו כולו ובסעודה היה משים בכלי מים או שום משקה לפי שסבור שהיה לו די באותה סעודה כמו שאמרנו. ואינו נקרא בכלל השותה כוסו בבת אחת וכו' שהרי קמן היה. והיה זהיר לאחר שבירך שישתהו כולו ולא היה נותן לנכרי לשתות מכלי שהיה רגיל לברך עליו ולחם שבירך עליו המוציא לא היה נותן ממנו לעבד. ומן המוציא היה משאיר מעט ואוכלו לאחר הסעודה או יבש או במשקה על שם שיהא מעם של המוציא בפיו וכתוב (דברים כ"ח ה') ברוך מנאך ומשארתיך שירי מאכל וכתוב (שמות כ"ג כ"ה) וברך את לחמך ואת מימך וכתוב יואל (בי י"ד) והשאיר אחריו ברכה"

¹¹ עיין בה"ל מב סעי' ג ד"ה תפילין חד זימנא – ואפילו בעידנא דער עתה פעם ראשון אחר הזמנה צרר אותם עם מעות ג"כ אעפ"כ חלה הקדושה מאחר שהזמינו בתחלה לתפילין לבד וממילא דאסור לעשות כן אם לא שיחזור בפיו מההזמנה הראשונה ואתי דבור ומבטל דבור וראיה מברכות כ"ג ע"ב ותניא אידך לא יצור עי"ש ואין לדחות דהברייתא איירי דווקא שצר תחלה התפילין אבל בזמן אחד ש"ד א"כ ל"ל להגמרא לתרין דאיך ברייתא איירי בדלא אזמניה יתרצנה כפשוטה עם מעותיו ממש בזמן אחד אלא ודאי כמו שכתבנו. ואפשר עוד לומר דאם עשה כים לשם תפילין ואח"כ צרר ביה מעות ואח"כ צרר ביה תפילין דאסור למיצר ביה זווי אח"כ כיון דבשעה שצר ביה המעות לא במליה בפיו מההזמנה. ואולי דזהו השיב כביטול בפיו וצ"ע.

¹² שו"ת אבני נזר חלק אורח היים סימן יז ס"ק א – ב סנהדרין (דמ"ז ע"ב) איתמר האורג בגד למת אביי אמר אסור ורבא אמר מותר אביי אמר אסור הזמנה מילתא היא ורבא אמר מותר הזמנה לאו מילתא היא עד כאן. ובשיטה מקובצת סוף פ"ג דברכות (כו ע"א) הקשה בהא דבעי ר' פפא יש זימון לבית הכסא או אין זימון. דהא קיימא לן הזמנה לאו מילתא. ותירץ דזה דוקא בשנמלך לדבר אחר. אבל כל זמן שלא נמלך אסור. וקשה דאם כן מה הקשה הש"ס מכפה שנתנתו לספר מהור מן המדרס. אף דליכא אלא הזמנה לבד נמי מהני. הא עדיין לא חזרה. ולכ"ע מהני וצ"ל על פי מה שכתבו התוס' שבת (דף נ"ח ע"א) בהא דכפה. דכיון שנאסר בהנאה בנתנתו לספר השיב שינוי מעשה. וכשיכול להמלך ולחזור להתירו לא השיב שינוי כיון דחזור לברייתו בחזרה ומוכת דאפילו אחר חזרה נמי מהני. דאם לא כן אפילו קודם חזרה לא נאסר דהוי שינוי החזרה. והא דמוקי הש"ס כתנאי בעיבוד לשמה דלאביי דאמר הזמנה בעי עיבוד לשמה ולרבא דאמר לאו מילתא לא בעי לשמה. משום דאפילו יחשב בעיבוד לשמה. לאו מידי הוא. וקשה לסברת השיטה מקובצת הנ"ל כשאינו חוזר וחופה בו התפילין באמת שפיר הועיל הזמנתו. וצריך לומר דהנה בנדריים פרק קמא [ז ע"א] מפורש דאי יש זימון לבית הכסא מהני אף בדיבור לבד עיין שם באיבעיא דיש יד לבית הכסא. וקשה דבשמעתין מוכח דבדיבור לבד לא מהני. כמו שהוכיחו התוס' בשמעתין בד"ה נתנו לספר, וכן בחי' הר"ן. וצריך לומר דכי לא מהני דיבור לבד. היינו לענין שלא יוכל לחזור מהזמנתו לא מהני דיבור לבד. דאתי דיבור ומבטל דיבור. אבל כל זמן שלא חזר מהני דיבור. ועל כן בזימון לבית הכסא דמיירי בשלא חזר בדברי השטמ"ק הנ"ל. מהני דיבור לבד. ואם כן ניחא דלא בעי עיבוד לשמה. דהא דבעי עיבוד לשמה למאן דאמר הזמנה מילתא כתב בחי' הר"ן בשם רש"י כדי שיקדש העור קודם שחופה בו התפילין. והתינה למאן דאמר הזמנה מילתא דמתקדש לענין שלא יוכל לחזור. לזה צריך עיבוד לשמה דוקא. דביהדרו לבד לתפילין לא יתקדש לגמרי שעדיין יוכל לימלך. אבל למאן דאמר הזמנה לאו מילתא דלא מהני עיבוד לשמה אלא כל זמן שלא נמלך. ולזה סגי היחד לתפילין לבד ולא בעי עיבוד לשמה".

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

סודר שהזמינו אפילו בדבור בלבד לצרור בו תפילין לעולם¹³, וכ"ש אם נטלו ואמר זה יהיה לתפילין. כל שלא צרר בו את התפילין לא נאסר. אך משצרר בו תפילין פעם אחת אפילו אם צרר בדרך עראי¹⁴, אסור לצרור בו מעות אפילו לאחר שנתקלקל¹⁵ ואין ראוי עוד לתפילין וצריך גניזה¹⁶.

אך אם צרר בדרך עראי ולא הזמינו לשם כך לא נאסר¹⁷

וכן אם עשה כים לשם תפילין נחשב כהזמנה לעולם¹⁸ וכל זמן שלא הניח בו תפילין לא נאסר ואם הניח בהם תפילין אפילו פעם אחת ואפילו דעתו לפנותם¹⁹ נאסר לעולם

אך אם לא עשאו לשם כך הוי כלא הזמינו מתחילה ואם דעתו לפנות אינו נאסר²⁰

¹³ עיין שעת"מ ס"ק ו' וז"ל ועיין בהוות יאיר סי' נ"ט דדוקא בסודר שדרך תשמישו לחול צריך הזמנה לעולם אבל אם עשה לו כים לתפילין או שאמר לאומן עשה לי כים תפילין הוי הזמנה בלי דיבור ואין צריך לחשוב לעולם ע"ש ומבואר לעיל

¹⁴ ועיין בנמוקי סנהדרין דף טו. מדפי הרי"ף ד"ה סודריה דאומניה. פירשו בו רב אחא ז"ל דלאו דוקא צר ביה תפילין על דעת קביעות דאם כן פשיטא ועוד היכי לימא דצר ביה ולא אומניה שרי למיצר ביה פשיטא דמ"מ הנחת תפילין זו הויא לה הזמנה ומעשה גמור וחילא קדושה עליה והא לא תליא בפלוגתא דאביי ורבא כלל אלא אפי' צר ביה תפילין לפי שעה קאמר דכיון דאיכא הזמנה מעיקרא ומעשה דהשתא אף על פי שאינו אלא דרך עראי מודה רבא דמילתא:

וכן נראה מפרש"י ז"ל [שפירש] אבל צר ביה ולא אומניה שרי למיצר ביה פשיטא כיון דלפי שעה הוא דעבד וליכא הזמנה ומיהו ה"מ כשנטלו התפילין אבל בעוד שהתפילין עליהם אסור ובוהו סמך זה הרב ומילתא דמסתברא היא אף על פי שכתב וז"ל אבל מפי מורי הרב נר"ו שמעתי דאפילו בשהניחו על דעת קביעות לא מהני בלא הזמנה דמעיקרא ומעשה דהשתא עכ"ל.

¹⁵ שו"ע או"ח מב סעי' ג ומ"ב ס"ק י"ד

¹⁶ בב"י מימרא דרב חסדא בפרק מי שמתו (בג): ובפרק נגמר הדין (סנהדרין מח). וכתב המרדכי בפרק בני העיר (מגילה סי' תתיט) ואומניה פירוש לעולם ולא לפי שעה אז כי צר ביה חד זימנא קדיש:

¹⁷ מימרא דרב חסדא סנהדרין מח.

¹⁸ אם עשה כים להניח תפילין או שאמר לאומן עשה לי כים של תפילין לכו"ע הוי סתמא כלעולם (מ"ב שם ס"ק יב) וצ"ל דאיירי שיש לו כבר תפילין דאל"ה שלא קנה עדיין אינו נאסר כמבואר להלן

¹⁹ מג"א ס"ק ה – "ואם עשה כים לשם תפילין אפי' צר ביה ע"ד לפנותו אסור, וה"ה אם היה כים והוסיף בו איזה דבר לשם תפילין וצר ביה ע"ד לפנותו אסור עד שיטול מה שחידש ואם צר ביה חד זימנא אדעתא למיצר בו לעולם אפי' לא אומני' אסור כ"ז למדתי מדברי המ"ד סי' שס"ד ע"ש בב"י וכ"ה בג"י פ"ז דסנהדרין ובש"ג פ"ג דברכות לא כתב כן"

²⁰ מ"ב ס"ק יג כד ועיין פמ"ג א"א ס"ק ז' "בסתם, אבל צר בפירוש על מנת למיצר לעולם הוה אומניה וצר ביה, ואם צר בפירוש על מנת לפנותו מותר כל דלא תפר כים לתפילין"

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

ואם צרר בו פעם אחת ודעתו היה לצרור מכאן ולהבא בסתם נחשב כהזמנה לעולם²¹ ואסור לצרר בו מעות אך אם דעתו לפנות בעת ההנחה אינה הזמנה²²

י"א שדוקא בייחד בפירוש לעולם אבל בסתמא לא אמרינן דהזמנתו הוא על עולם כיון דסתם סודר אין מיוחד להם אבל מדברי הגר"א בביאורו משמע דסתמא הוי כלעולם ורק אם התנה שצורר לפי שעה ודעתו לפנותו ולא לעולם אינו נאסר²³

דינים אלו שייכים בכל תשמישי קדושה ושאר דברים המיוחדים לבהכ"נ²⁴. ואפילו תיק לס"ת שכל שהזמין ולא השתמש או השתמש בדרך עראי ולא הזמין לא נאסרו אך אם הזמין והשתמש אפילו עראי או השתמש לא בדרך עראי אפילו לא הזמין חל בו הקדושה ונאסר לעולם²⁵.

²¹ ב"י שם ומ"ב ס"ק יג כ"ד וכן מוכח מפסקי ר"ד מסכת סנהדרין גמרא דף מה עמוד א ד"ה מיתבי "ומהדר כדרב חסדא, דתרויהו בענן הזמנה ומעשה, דברכתו בלא נתנתו אינו מועיל, דהוה ליה מעשה לפי שעה, דאמ' רב חסדא האי סודרא דאזמניה למיצר ביה תפילי וצר ביה תפילי אסור למיצר ביה זוזי, אזמניה ולא צר ביה, צר ביה ולא אזמניה, שרי למצר ביה פשיטי, פי' צר ביה אקראי בעלמ' אין מעשה זה אסור עד שזימנינו ויחדנו לכך ... דמעשה לפי שעה אינו אסור בלי הזמנה" וכ"כ בקונטרס הראיות לרי"א שם מו: מיהו בסודרא דאזמניה לתפילין, אם ייחדו לכך וצר ביה תפילין על דעת להניחם שם לעולם, ודאי זו הזמנה היא, שהרי הזמינו ע"י מעשה, דצר ביה תפילין, וייחדו לכך, וכדאמרינן לקמן, שאם היו אביו ואמו מזרקין לו כלים הזמנה היא, שהרי מניחין אותן על המת ומיחדין אותן לכך, וכן במה שגובין לצורך המת הויה מעשה וכ"כ בגמ' סנהדרין דף טו. מדפי הרי"ף ד"ה סודריה דאזמניה. פירשו בו רב אחא ז"ל דלאו דוקא צר ביה תפילין על דעת קביעות דאם כן פשיטא ועוד היכי לימא דצר ביה ולא אזמניה שרי למיצר ביה פשיטי דמ"מ הנחת תפילין זו הויה לה הזמנה ומעשה גמור וחילא קדושה עליה והא לא תליא בפלוגתא דאביי ורבא כלל וכן מדויק מלשון רש"י סנהדרין מה: ד"ה הניח בו תפילין – "באקראי בעלמא" משמע שאם לא היה באקראי נאסר אפילו אם לא אזמניה.

²² בב"י ומשמע דאי צר ביה חד זימנא אדעתא למיצר ביה לעולם היינו אזמניה וצר ביה וכ"נ מדברי הרמב"ן בתורת האדם לגבי קבר (סוף ד"ה אבל) ובפמ"ג א"א שם ס"ק ה לכאורה נראה דהכין הוא אם אזמין "בדיבור", (ואפשר אפילו מחשבה מהני כמו הקדש נדיב לב שמות לה, ה) וצר ביה חד זימנא בסתמא ולא פירש על מנת לפנותו אסור, אבל אם חזר מתנאי הראשון ואמר על מנת לפנותו אתי דיבור ומבטל דיבור, מה שאין כן אם עשה מעשה לקדושה, שעשה כים לשם תפילין וצר ביה אפילו בפירוש על מנת לפנותו אסור, וכדמוכח מיו"ד [סימן] שם"ד בקבר, שם במור. ואם צר ביה בפירוש על מנת לעולם היינו אזמניה וצר ביה, וצ"ע, ועיין מה שאכתוב בט"ז א"ה מזה: ובפמ"ג א"א ס"ק ז בסתם, אבל צר בפירוש על מנת למיצר לעולם הוה אזמניה וצר ביה, ואם צר בפירוש על מנת לפנותו מותר כל דלא תפר כים לתפילין

²³ מ"ב מב ס"ק ט

²⁴ חיי אדם כלל יד סעי' כא

²⁵ מ"ב מב ס"ק ט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

כמבואר לעיל אין הזמנת קטן הזמנה לפיכך כ"ס המיועד לתפילין²⁶ שהשתמש בו קטן נאסר אבל אם לא השתמש אלא רק הזמינו לכך לא נאסר. וכן אם השתמש ולא הזמינו גדול²⁷. אך אם צרר בו הקטן לעולם נאסר²⁸

אם היה כ"ס עשוי שלא לשם תפילין והוסיף בו איזה דבר לצורך תפילין לנאותו הוי כמי שעשה הכ"ס לשם תפילין עד שיטול מה שחידש²⁹

ובכ"ס התפילין אסור להניח שאר דבר אפילו דבר שיש בה קדושה כל שהוא למטה מתפילין כגון מזוזה חומש או סידור. ואעפ"כ אין למחות בזה דכיון דרגילין בזה הו"ל כאלו התנו מתחלה³⁰

נרתיק המיוחד לתפילין של ראש אם הניח בו של ראש אסור לשנותו לשל יד וכ"ש לכל קדושה אחרת הקלה ממנו³¹

הזמין כ"ס לתפילין הניח בהם תפילין לכאורה אין לשנותם להניח בהם תפילין אחרות³²

²⁶ עיין שעת"מ ס"ק ו' וז"ל ועיין בחוות יאיר סי' נ"ט דדוקא בסודר שדרך תשמישו לחול צריך הזמנה לעולם אבל אם עשה לו כ"ס לתפילין או שאמר לאומן עשה לי כ"ס תפילין הוי הזמנה בלי דיבור ואין צריך לחשוב לעולם ע"ש

²⁷ מנ"א שם ס"ק ד'

²⁸ עיין בה"ל ד"ה וצר ביה וכו' – עיין במ"ב במה שכתב לענין קטן שצר וכו' ועיין בפמ"ג שכתב דקטן שצר לא מיתסר אלא בדצר ביה אדעתא דקביעותא או דאביו אומין לי דאל"ה ה"ל כצר ביה ולא אומין דאין לו מחשבה וממ"א לא משמע כן וכן הגר"ז והח"א סתמו בהמ"א וקושית הפמ"ג בקל יש ליישב לכאורה ואכמ"ל: ²⁹ ונלמד מהוסיף בו דימוס סנהדרין מה.

³⁰ מ"ב מב ס"ק טז

³¹ מ"ב סי' מב ס"ק ב

³² עיין ח"י רבי עקיבא איגר אורח חיים סימן מב סעיף ג. וז"ל "ואי אומניה וצר ביה להנך תפילין שרי למיצר ב"י תפילין אחרינא למ"ד מיהת במגילה דלא בעי עילוי" עכ"ל רשב"א בתשו' ססי' תקל"ז. וע' לעיל סי' קנ"ד ס"ט" ולכאורה כוונתו דכ"ס קנ"ד סעי' ט נפסק המתנדבים ס"ת ומניחים מטפחות בבהכ"נ, מותר להשתמש בהן כל ספר וספר, שלדעת כן הוקדשו אבל המניחים בביתם ואח"כ מקדישין, כיון שעל דעת ותו ספר נעשה ונשתמש בו אותו ספר, אסור להניחו בס"ת אחר, ויש מתירים וכתב הרמ"א וכן נוהגין עכשיו, משום לב ב"ד מתנה עליהם לנהוג כך" ועיי"ש במ"ב ס"ק לט – מא דדעת האוסרים משום דכל שינוי מקדושה לקדושה אסור אם לא לחמורה ממנו ודעת המתירים – כיון שעכ"פ אינו מורידה מקדושתה: והרמ"א שכתב שנוהגים היתר ר"ל אף על גב דמצד הדין ראוי לפסוק בהדעה ראשונה שהיא דעת רוב הפוסקים דשינוי מקדושה לקדושה ששוה לה אסור מ"מ הכא מותר משום לב ב"ד וכו' וא"כ בכ"ס תפילין שאין בו לב ב"ד יש לאסור אך אפשר בימינו שכ"ס התפילין מיוצר מסחרית וא"כ אינו מיוחד לתפילין מסוימות וא"כ אע"ג כשצר ביה דעתו על התפילין שלו אבל בהזמנה הוזמן לכל סוגי התפילין וצ"ע..

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

תשמיש מצוה ותשמיש דתשמיש אין בו קדושה כלל לפיכך תיק של טלית שאינו תשמיש קדושה רק תשמיש מצוה מותר להניח בו שאר דברים של חול³³ ואף שמונח בו ג"כ תיק של תפילין לא הוי התיק של טלית כ"א תשמיש דתשמיש³⁴

אפי" אם ניתן בתוכו הסיידור שלו דיש בו קדושה או התפילין בלא תיק מ"מ בעת הצורך מותר ליתן בתוכו דברים של חול דהלא הוא עשוי מתחלה גם לטלית שהוא דבר של חול והוי כאלו התנה³⁵

אם התפילין מונחים בקופסאות אין כיס התפילין נאסר שאינו אלא תשמיש דתשמיש³⁶ אך אם התפילין מונחים בקופסאות הפלסטיק המצויות בימינו יש לנרתיק דין תשמישי קדושה³⁷

³³ מ"ב ס"ק יא

³⁴ עיין בה"ל ד"ה תפילין וכו' – עיין בה"א כלל י"ד סעיף כ"א וז"ל אבל תיק של טלית, לא מיקרי תשמיש קדושה, רק תשמיש מצוה, ולכן מותר להניח בו שאר דברים של חול. ונ"ל דאע"ג דנותן לתוכו ג"כ תיק של תפילין, מ"מ בשעת הדחק מותר ליתן לתוכו דברים של חול ומש"כ ונ"ל וכו' ופשוט דמ"ס הוא וצ"ל דאע"ג דניתן לתוכו תפילין וכו' דאל"ה הלא לא הוי אלא רק תשמיש דתשמיש אך בלא"ה דבריו צע"ג דמדמי זה לדינא דמ"א הנ"ל בסימן מ' סק"ב (ששם כתב במנ"א שכיס של טלית שמניחים בו כיס עם תפילין גם כן אסור לשמש מימתו מכיון שכיס הטלית נחשב ככלי של התפילין ואינו חוצין) ומשמע מדבריו דלמ"א אסור בזה (שכמו שלענין לשמש מימתו בטל כיס הטלית לגבי התפילין מכיון שמונח בו בקביעות ועשוי על דעת זה ה"ה לענין שיהול בו קדושה) ולא נהירא דהלא הוא עשוי מתחלה גם לטלית שהוא לדבר חול וא"כ אין עליו שם תשמישי קדושה דהוי כאלו התנה בפירוש שיהא מותר להשתמש בו דבר חול וכמו שכתב המ"א בעין זה בסימן ל"ד סק"ו עי"ש ומה דאוסר המ"א בסימן מ' הנ"ל לשמש בהבית עד שיניחנו עוד בתוך כלי שם שאני דסברת המ"א דכיון דהוא מיוחד גם לתפילין שוב הו"ל כליין (כלומר כלי שלהם) מה תאמר דכיון דהוא מיוחד גם לטלית תו אין על התיק הזה שום קדושה הלא שם אין תלוי בקדושה כלל דהרי אפי" מאה כלים זה ענין דבעלמא תשמיש דתשמיש אין בו שום קדושה ואעפ"כ אסור שם אע"כ דלא חשיב שם כיסוי אלא בדבר שאין מיוחד לה תמיד וע"כ אוסר המ"א שם דהלא בהתיק של הטלית רגיל תמיד לכסות גם התפילין משא"כ בענינינו דהאיסור להשתמש אינו רק בדבר שיש עליו שם תשמישי קדושה וזה הלא עשוי מתחלה גם לדבר חול ואולי דהח"א סובר דאף אם התנה שיהא מותר להשתמש בו איזה דבר חול אין מותר רק לאותו דבר:

³⁵ מ"ב ס"ק יא

³⁶ פשוט לפי המבואר לעיל וכן הוא בבה"ל סי' לד סעי' ד ד"ה שתי הזוגות – ומיירי שהזוג שנתייחד לו הכיס מתחלה הוא בלי תיק ואפילו אם הוא בתיק ופעמים בדרך עראי הם מונחין בו בלי תיק נתקדש עי"ז וכדאיתא מגילה כ"ו ע"ב כגמרא מריש ה"א וכו' עי"ש אבל אם הוא בתיק תמיד הרי הכיס אין נעשה על ידו כ"א תשמיש דתשמיש ולית בו קדושה ולכאורה יראה דדוקא אם התיק מכסה גם המעברתא והתיתורא דגם הם מכלל גוף הקדושה דלא חשיב כמגילה דף כ"ו לתשמישי קדושה בתפילין רק התיק והרצועה וגם משבת כ"ח ע"ב והא אמר אביי שיי"ן של תפילין וכו' ועיין אח"כ מצאתי בעין זה במרדכי בהלכות תפילין.

³⁷ יש לדון בקופסאות הפלסטיק שמניחין בהם התפילין שאינם אלא לשמירה ועושה תיק בד מתפילין לנוי וא"כ יהיה על התיק התפילין דין תשמישי קדושה וצ"ע. ועיין בשו"ת מנחת אלעזר חלק א סימן כז יש להסתפק כיון שנוהגים אנחנו לעשות מכסה על הבתים מבלע"ך או מגייר ועושין המכסה כזו גם לשל ראש וא"כ הכיס שמניחין בתוכו התפילין שהמה מכוסים במכסה הנז' של בלע"ך או נייר (שקורין אותו בית לתפילין) א"כ הוי הכיס רק תשמיש דתשמיש לפי"ד המשבצות וזהב וא"כ מותר להשתמש בו הדיום בהכיס. אך זה צ"ע דא"כ לפי"ז שוב אין מקום לדברי הפוסקים שלא לשנות מכיס תפילין של רש"י לשל ר"ת דאם כשמניחין התפילין

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

אם מניח כיס שהתפילין בתוכו בנרתיק פלסטיק אין נרתיק הפלסטיק נאסר שאינו אלא תשמיש דתשמיש

לא יניח תפילין רש"י ותפילין ר"ת בכיס א', שהאחד מהם הוא חול ואסור להניחו בכיס תפילין, אלא יעשה שני כיסין וסימן לכל כיס, שלא ייתן של זה בזה³⁸.

אך אם עשאו מתחלה להניח בו שניהם שרי דהוי כאלו התנה³⁹

בתיק הטלית מותר להניח שניהם אפילו הם בלא תיק דהרי התיק מיוחד גם לדבר חול דהוא הטלית⁴⁰

אם עשה כיס על דעת תפילין אם קודם שהניח בהם התפילין עקר בפירוש הזמנתו הראשונה מהני ואין זה בכלל לא אתי דיבור ומבטל מעשה דהעשייה זו לא נחשב רק הזמנה בעלמא⁴¹

כל זמן שהתפילין⁴² שם גם אם לא נתקדש הכיס אין מדרך הכבוד להניח יחד שם גם מעות אלא יקשרם בקשר בפני עצמו⁴³.

בתוך בלע"ך או נייר נקרא הכיס רק תשמיש דתשמיש כנז' א"כ מותר להשתמש בו ההדיוט ולמה יהא אסור לשנותו משל רש"י לשל ר"ת הרי יוכל להשתמש בו דברי חול לכשירצה כ"ש תפילין דר"ת בכיס של רש"י או של רש"י בשל ר"ת (ודוחק לומר דמיירי הפוסקים דוקא כשהתפילין מונחים בתוך הכיס בלי מכסה נייר או בלעך שנוהגים) אלא ודאי כיון דהרצועות והקשרים למעלה מהמכסה הנז' (וכמ"ש גם בפמ"ג במשבצות שם דהרצועות במקום יו"ד וד' המה קדושה עצמה ולא תשמישי קדושה) וכיון דהרצועות במקום הקשרים יו"ד וד' מגולים למעלה מן המכסה שעושים כנז' וגם בהרבה פעמים גם מהתיתורא של ראש מגולה ע"כ נקרא הכיס תשמיש דקדושה ולא תשמיש דתשמיש... יהי' איך שיהי' עכ"פ הוי הכיס של תפילין תשמיש קדושה בעצמו דגם לדברי הפמ"ג הנז' כשמניחים התפילין במכסה בלע"ך או נייר בתוך הכיס עכ"פ נראים הקשרים (שהם קדושה בעצמה) וגם היתורא כנז' וגם כי הרבה מניחים התפילין בלי מכסה כלל בתוך הכיס. וכן עיין בשו"ת דברי יציב חלק אורח חיים סימן מח "אבל בכיס התפילין עצמו נראה דמקרי תשמיש, ואף שיש להתפילין כיסוי בתים שמכסה מכל הצדדים, מ"מ גם הרצועות יש פוסקים דס"ל דהוי גוף הקדושה [עיין פרמ"ג במש"ז סי' קנ"ד סק"ב ובסי' מ"ב במג"א סק"ו ובבה"ל שם], ובפרט בדליכא בתים המכסים, ובפרט להנ"ל דהוי לכבוד להצנעת התפילין, א"כ נעשה הכיס תשמיש לתפילין ולא שמשמש לכיסויי הבתים ודו"ק".

³⁸ שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפילין סימן לד סעיף ד

³⁹ מגן אברהם שם ס"ק ו ומ"ב ס"ק ח"י

⁴⁰ מ"ב שם ס"ק יט

⁴¹ ביאור הלכה סימן לד סעיף ד ד"ה לא יניח

⁴² מ"ב ס"ק כז

⁴³ כן מוכח לכאורה מהא דאמרינן גבי מת סנהדרין מת. וברש"י ד"ה לא צריכא דרק לאחר שפינו המת מותר בשימוש אבל בשעה שהמת שם אסור אע"ג דהזמנה לאו מילתא ועיין בה"ל שם ד"ה שרי למיצר "ודע דנ"ל דמה שכתב הנ"י אסור היינו רק שאין מדרך הכבוד וכמו שכתבנו בפנים אבל לא איסור ממש דאל"ה יתרון הגמרא הרומיא דהברייתא דלא יצור היינו עם המעות ממש ובדלא אומניה ואפשר שזה טעם הגר"ז שהשמיטו. ביו"ד סימן שס"ד ס"א דאם נתנו בו המת אדעתא לפנותו ולא הזמינו מתחלה מותר לאחר שפינהו משמע דבעוד שהמת שם אסור ליהנות מהקבר והגמרא מדמה אותם שם [בסנהדרין מ"ח] להדדי ולכאורה צ"ע על השו"ע בזה דמדמה שמיט דעת הנ"י בזה משמע דס"ל עכ"פ דמדינא לא נאסר הסודר להשתמש בו חול אפי'

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

דוקא אם בעת ההזמנה היה לו כבר תפילין אז חל ההזמנה אבל אם עשה כיס לתפילין שיקנם אח"כ לא חל בזה ההזמנה והוי אח"כ כצד ביה ולא אומניה דמותר אם הוא רק לפי שעה⁴⁴

ג. נפש שבנאו לשם חי מותר בהנאה הוסיף בו דימוס אחד

לשם מת אסור בהנאה ... דרמא ביה מת ... אף על גב

דפנייה ... אם היה מכירו חולצו ומותר

אע"ג שקבר של בנין, אסור בהנאה לעולם⁴⁵, כמו שהתבאר לעיל דף מז. דוקא שבנאו לשם מת, ונתנו בו⁴⁶ ואפילו לא נתן בו אלא נפל.

ונאסר בהזמינו ונתנו בו אפילו נתנו על דעת⁴⁷ לפנותו.

אך אם בנאו לשמו, ולא נתנו בו, מותר⁴⁸.

וכן אם נתנו בו אדעתא לפנותו, ולא הזמינו מתחלה⁴⁹, או אפילו הזמינו מחיים⁵⁰ מותר לאחר שפינהו⁵¹.

בעת שהתפילין שם ושם סתם דאסור ואפשר דאורחא דמילתא נקט שם השו"ע א"נ דמשום סיפא נקט שם עי"ש ודוחק וצ"ע:

⁴⁴ ואמינא לה מהא דסנהדרין מ"ח ע"א דנפש שבנאו לשם חי עי"ש ברש"י ופשוט – בה"ל מב סעי' ג ד"ה למיצר ביה

⁴⁵ ילפינן ליה בע"ז כפי: כמבואר לעיל דהלימוד הוא מעגלה ערופה לאסור מת וכל תשמישיו

⁴⁶ וכמש"כ בב"י שם והא דקבר של בנין אסור לעולם דוקא שבנאו לשם מת ונתנו בו אפילו על דעת לפנותו. בפרק נגמר הדין (מח.) מתיב למאן דאמר הזמנה לאו מילתא היא מדתניא נפש שבנאו לשם חי מותר בהנאה הוסיף בו דימוס אחד לשם מת אסור בהנאה ומשני הכי במאי עסקינן דרמא ביה מת אי הכי מאי איריא הוסיף כי לא הוסיף נמי לא צריכה אף על גב דפנייה ...

⁴⁷ וכתב הרמב"ן בתורת האדם (עמ' קכא) ואף על גב דקבריה על מנת לפנויי אסור משום דדימוס מיהא לשם מת איתעביד

⁴⁸ בב"י שם – ומ"ש אבל אם בנאו לשמו ולא נתנו בו מותר. כרבא (שם) דאמר הזמנה לאו מילתא היא

⁴⁹ ובזה גם היד רמ"ה מודה אע"ג דהוי איסורי הנאה ולדעתו לא בעי הזמנה אלא במעשה לחוד מיתסר – "במחבר אפי' דברים שהן איסורי הנאה כגון משמשי ע"ג ותכריכי המת לא מיתסר במעשה לחודיה אלא ע"י הזמנה"

⁵⁰ כמבואר לעיל גבי תכריכין

⁵¹ ומ"ש וכן אם נתנו בו אדעתא לפנותו ולא הזמינו מתחלה מותר לאחר שפינהו. כן כתב הרמב"ן בתורת האדם (שם) משום דקיימא לן (שם מח.) לגבי תיק של תפילין צר ביה ולא אומניה שרי וכן ביד רמ"ה סנהדרין מח" ד"ה דרש מרימר "ואי לא חבריה מעיקרא אדעתא דהכי ולא הדיש ביה מידי לשום ההיא מילתא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

אך אם נתנו בו על דעת להיות בו עולמית, אסור אפילו לאחר שפינהו, אפי' לא בנאו לשמו⁵². ואפילו לא אמר אלא רק השב כן⁵³

י"א שדוקא בייחד בפירוש לעולם אבל בסתמא לא אמרינן דהזמנתו הוא על עולם כיון דסתם בנין שלא בנה לשם המת אין מיוחד להם אבל מדברי הגר"א בביאורו משמע דסתמא הוי כלעולם ולא מיעט המחבר בזה אלא היכא דהתנה שלא יהיה רק לפי שעה שדעתו לפנותו ולא לעולם⁵⁴

אם לא בנה קבר לשם המת, ונתנוהו בתוכו והוסיף בו דימוס (פירוש נדבך, והוא שורת בנין החומה) לשמו, כולו אסור, אפילו לאחר שפינהו ואפילו שקברו שם על דעת לפנותו. ואם מכיר הדימוס שהוסיף לשמו, מסירו, והוא

ואשתמיש ביה כגון דעייל ביה ע"ג אי נמי רמא ביה מת כל כמה דאיתיה לאיסורא התם מיתסר דהא ברייתא דקבר שבנאו כו' דאוקי' בדרמא ביה מת אקשינן עלה אי הכי מאי איריא הוסיף אפי' לא הוסיף נמי קאמרינן לא צריכא אף על גב דפנייה דאלמא אף על גב דליכא שום הזמנה כל כמה דאיתיה לאיסורא התם מיתסר ותנן נמי גבי ע"ג כי האי גונא הכנים לתוכו ע"ג והוציאה הרי זה מותר טעמא דהוציאה הא לאו הכי אסור". ונלענ"ד דמה דאסור קודם דפנייה אע"ג דהזמנה לאו מילתא נראה שהוא משום שאינו כבוד למת שבשעה שמונה שם יינתן בו דבר אחר שאינו לכבודו וכדלקמן גבי כיס תפילין במ"ב ס"י מב ס"ק כז

⁵² פסקי רי"ד סנהדרין מה. ד"ה "ומקשה שאם מתחילה קברו על דעת שלא לפנותו, אף על פי שפינהו אסור לעולם, אף על פי שלא הוסיף בו דימוס אלא נעשה לשם חי וקבר שם לעמוד שם לעולם, אין לך הזמנה גדולה מזו, ואיכא הזמנה ומעשה", וכן בב"י שם "ומ"ש אבל אם נתנו על דעת להיות בו עולמית אסור אפילו לאחר שפינהו אפילו לא בנאו לשמו. כן כתב בתורת האדם (שם) וטעמא משום דהיינו אומניה וצר ביה והיינו דמתמה תלמודא כי אוקימנא בדרמא ביה מת אי הכי מאי איריא הוסיף אפילו לא הוסיף נמי" אך ביד רמ"ה סנהדרין מה: ד"ה דרש מרימר כתב "אבל על ידי תשמיש לחודיה אף על גב דאשתמש ביה ע"מ שלא לפנותו לא מיתסר בדברים שאינן איסורי הנאה עד דמוזין להו כדאמרין" וכ"כ בקונטרס הראיות לרי"א סנהדרין מו:

⁵³ בה"ל ס"י מב סע"ג ד"ה סודר ודע דמה שכתבנו דאין די ההזמנה במחשבה דוקא אם לא צר ביה תיכף בעת ההזמנה רק לאח"כ ולא חשב אז כלל רק הניח בו בסתמא ופנייה אח"כ אבל אם המחשבה הזו היה בעת שצר ביה הרי צר ביה אדעתא דקביעותא ואסור אפילו אם פנייה אח"כ דמחשיב כמו צר ביה ואומניה וכדלקמן. אח"כ מצאתי בעוה"י בחדושי רע"א ביו"ד ס"י שס"ד בשם הרושי הר"ן שסובר ג"כ כמו שהערנו בתחלת דברינו דלפעמים אפילו הזמנה בדבור לא מהניא ואעתיק מה שכתב שם [לענין מת וה"ה לענין תפילין וכמו שכתב המ"א] דאם כשהניח התפילין באיזה דבר הזמינו בפירוש שיהיה מיוחד לכך או שהשיב כך בלבד נאסר אפילו בלא מעשה אפילו אם פנייה אח"כ להתפילין אבל אם ההזמנה היתה מקודם ולא הניח בו אז התפילין ולאח"כ בלא הסכמה אחרת [דאי הסכים אח"כ להניח בו רק אדעתא לפנותו ס"ל להר"ן דשרי בכל גווני וכמו שנכתוב אח"כ בשמו] הניח בו התפילין תלוי בזה אם ההזמנה שמקודם היה ע"י מעשה נאסר בהנחת התפילין סתם שלאח"כ אף על גב דפנייה אח"כ להתפילין אבל אם ההזמנה הוא רק בדבור לא נאסר כיון דההזמנה היה שלא בשעת הנחת התפילין עכ"ד. והנה דין הראשון שלו הוא פשוט ומוסכם כמעט מכל הפוסקים וכמו שכתבנו מתחלה בעצמנו ..

⁵⁴ מ"ב מב ס"ק ט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

לברו אסור, ושאר הקבר מותר. (שולחן ערוך יורה דעה הלכות אבילות סימן שסד סעיף א)

ארון קבורה הרי הוא תשמיש המת ואסור בהנאה אפילו אחר שפינו המת משם אך אם עדיין לא הניחו בו מת או אפילו הניחו אבל לא זימנו את הארון לשם כך או שזימנוהו מחיים מותר לאחר פינוי המת

ארון של מת שהובא מחוץ לארץ לארץ ישראל, ונקבר המת בקרקע בלי הארון, וכמנהג ארץ ישראל⁵⁵, אם היה דעת השולחים לקבורו עם הארון או שיש לשער שהניחוהו בארון על דעת לקבורו אסור ארון זה בהנאה⁵⁶

אך במקום בו אין קוברין בארון אם הניחוהו בארון על דעת לפנותו ולא להקבר בו לא נאסר אך לא ישתמשו בו לתשמיש בזיון אלא לתשמיש של מצוה⁵⁷

וארון של מת שיוצר במקום בו קוברים בארון נלענ"ד דאפילו הניחוהו על דעת לפנותו וכגון ששלחו המת מחו"ל לקבורו בא"י אע"ג שהניחוהו בארון על מנת לפנותו נאסר הארון⁵⁸

⁵⁵ וכמו שכתב הגאון רבי צבי פסח פראנק בשו"ת הר צבי סימן רסס
⁵⁶ גשר החיים פ"ח סעי' יב וכמש"כ לעיל גבי קבר ותכריכים שאם היה הזמנה ומעשה אפילו על דעת לפנותו כל שלא עשה התנאי הרי הוא באיסורו אף לאחר שפינהו
⁵⁷ גשר החיים שם סעי' יא

⁵⁸ ולפלא מש"כ בילקוט יוסף ביקור חולים ואבלות סימן נא סעי' א "הרוצה להקל וליהנות מהארון הזה יש לו על מה שיסמוך, ובפרט כשיש הפסד מרובה, ומכל מקום יש לברר עד כמה שאפשר, היאך היתה דעת השולחים את הארון הזה, ואם יתברר שהיתה דעתם על מנת לקבורו עמו אין להקל, ויש לאסור הארון בהנאה כדין תשמישי המת" ובהערות שם "הנה לא נתברר אם כוונת הנותנים את המת בארון היתה על מנת לקבור הארון עמו כמנהג חוץ לארץ, ואי נימא דאיסור תשמישי המת הוא איסור תורה, הוה ליה ספק דאורייתא ולחומרא. ואי נימא דאיסור זה מדרבנן, הוה ליה ספק בדרבנן ולקולא..." ואני בעניי איני מבין דמה איכפת לי בכוונתם הא עב"פ זימנו למת לעולם ואפילו אם דעתם לפנותו אסור שהרי היה כאן הזמנה ומעשה והוי כבים שעשהו לתפילין ולא התנה שיהיה לפי שעה שנאסר אפילו אי צר ביה על מנת לפנותו כמש"כ במ"ב סי' מב ס"ק יד ואפילו אם דעתם לפנותו אסור שהרי היה כאן הזמנה ומעשה ועוד שהרי בשו"ת חו"י סי' נט מובא בשע"ת מב ס"ק ו כתב דדוקא סודר שדרכו להתמש לחול צריך הזמנה לעולם אבל דבר שאין דרכו להתמש לחול וגם ניכר על יד מעשהו ושינוי החפץ למה מיועד אין צריך הזמנה לעולם וא"כ כ"ש בארון קבורה אלא אם כן ידוע בעת עשייתו שכיוונו לשימוש רק לפי שעה ואח"כ ישתמשו בו חול וממילא מכיון שיש כאן הזמנה גמורה א"כ אפי' הניח בדרך עראי על דעת לפנותו נאסר כמבואר בחו"י שם ובכ"י שסד הנ"ל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

אך אם הארון יוצר עבור מת זה שידוע היה שיקבר בא"י או שהתנה בשעת ייצורו או שיוצר על יד גוי לא נאסר הארון אם נתנוהו בו על דעת לפנותו ואם אין ידוע יש להחמיר מספק⁵⁹ וי"א שהרוצה להקל וליהנות מהארון הזה יש לו על מה שיסמוך, ובפרט כשיש הפסד מרובה, ומכל מקום יש לברר עד כמה שאפשר⁶⁰

ד. החוצב קבר לאביו והלך וקברו בקבר אחר הרי זה לא יקבר בו עולמית ... משום כבוד אביו

כבר התבאר לעיל דף מו: שהחוצב קבר⁶¹ לאביו או מסתת מצבה לאביו⁶² וקברו במקום אחר, לא יקבר בו הוא עולמית, ואפי' בקרקע עולם⁶³, משום כבוד אביו, אבל אחר מותר. שאפילו אם כבר נקבר בו מת, ופנוהו, מותר לקבור בו מת אחר, דזה לא מקרי הנאה⁶⁴. ויש מחמירים אם כבר נקבר.

⁵⁹ על פי המבואר לעיל דאיסור הנאה ממת הוא להלכתא דאורייתא לגשר החיים וא"כ הוא ספק דאורייתא ולחומרא ילקוט יוסף הנ"ל שסומך בכה"ג על הסוברים שאיסור הנאה מתשמישי המת הוא דרבנן והוא ספק דרבנן לקולא

⁶¹ שו"ע ונו"כ שם שסד ז

⁶² עיי' (בשו"ת שיבת ציון סי' נ"ח) באחד שהזמין אבן לציון על קבר אביו ונחצב בו שם אביו ומפני איזה סיבה לא אסתיעא מלתא להעמיד האבן הזאת לציון על קבר אביו ונתעכב הדבר כמה שנים וביני ביני נשכח מקום קבר אביו ובהמשך הזמן מת גם הבן רשאים בניו של הבן ליקח אבן הזאת להעמידה לציון על קבר אביהם למחוק שם אבי זקנים ולחקוק בה שם אביהם. ודעת מורה א' לאסור כמו בחוצב קבר לאביו דמצבה דמי לקבר כמ"ש הרמ"א בס"א דמצבה אסורה בהנאה כמו הקבר עצמו אך עכ"פ היורשים רשאים למכור האבן לצורך מצבה למת אחר כמו בקבר והסכים עמו בעל המחבר נר"ו במה שאוסר להעמיד על קבר הבן אך במ"ש דמותר להיורשים למכור לצורך מת אחר חולק עליו דמ"ש בטור וש"ע אבל אחר מותר ליקבר בו אין הכוונה דאפילו הבן עצמו רשאי ליתן קבר זה לאחר אלא מיירי שחצב קבר לאביו במקום הפקר או בבית עלמין השייך לצבור ויש רשות לכל אדם לקבור מתו במקום הזה לכן כתבו דאחר מותר ליקבר בו אבל הכונה קבר לאביו בשדהו פשיטא דאסור למכור או ליתן לאחר וא"כ בנ"ד אסורים למכור המצבה ואף שעתה גם הבן מת מ"מ גם בני בניו חייבים בכבוד זקנים כמ"ש הרמ"א לעיל סי' ר"מ סעיף כ"ד (עמ"ש"ל סי' קס"א סעיף ו' בזה ודו"ק) ומ"מ העלה דהמורה להתיר להיורשים למכור המצבה הזאת למת אחר אין לתפוש עליו דיש לו עמודי עולם לסמוך להקל היינו דעת הרא"ש שהמצבה אינה נאסרת כלל והרי דעת התוס' דכל שלא נאסר אין בו משום כבוד אביו וגם לצרף דעת (מהרי"ק) דבני בניו אין חייבים בכבוד זקנים ולפי הנראה אף איסור זה הוא רק מדרבנן לכן המיקל לא הפסיד וכתב עוד דמה שהרמב"ם וטור וש"ע נקטו החוצב קבר לאביו היינו לשון הת"ק דרשב"ג בברייתא בסנהדרין דף מ"ח ולא כרשב"ג דאוסר גם בחוצב אבנים לאביו אין זה מלתא דפסיקתא ותליא בהני דעות אם הא דקיי"ל כ"מ ששנה רשב"ג במשנתינו הלכה כמותו הוא דוקא במשנה או גם בברייתא ע"ש. פ"ת שם ז

⁶³ ש"ך טו מהמור בשם הרמב"ן

⁶⁴ ב"ה בשם הרשב"א אבל בטור בתהילת סי' זה בשם רבינו ישעיה לא משמע כן ועיי' בתשו' שבות יעקב (ח"א סי' פ"ז) ובמוהרי"ק"ש כתב לאסור לקבור בו מת אחר ועיי' בתשו' רדב"ז (ח"ב סי' תשמ"ז) דנקט בפשיטות כהרשב"א הנ"ל ועיי' בת' דבר משה (סי' ס"ז) שכתב ג"כ להקל. חי' רע"א שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

ה. טווי לאריגה מי איכא למאן דאמר

אין הזמנה אלא בדבר המשמש גופיה לדבר האיסור או הקדושה אך הזמנה בדבר שממנו יכין לאיסור או לקדושה לא השיב הזמנה⁶⁵ ולפיכך לכאורה גם אם השתמש בו לא הוי הזמנה ואינו נאסר ולפיכך החוצב אבנים מההר לעישוב בהם מצבה ולבסוף קבר בהם המת או הטווה חוטים לבגד למת ובסוף קשר בהם תכריכי המת לא נאסר⁶⁶

הזמין לדבר איסור ורוצה למכרו לקנות בו דבר אחר לצורך אותו האיסור או לכבודו ומה שיקנה יהיה באותו רמת איסור או קדושה ואינו רוצה להורידו מקדושתו כל שלא נשתמש בו יכול לעשות כן ויפקע איסור ההנאה ממנו ויעבור לחפץ שקנה⁶⁷

⁶⁵ ובטעם הדבר אפשר או משום דמכיון שמיוחד לדבר מסויים כגון טווי מיוחד לאריג א"כ לא יוחד עבור דבר האיסור וממילא בדבר שמיוחד לכל אע"ג שעל ידו מכינים את תשמיש האיסור שייך בו הזמנה וכ"מ מתוד"ה מותר דמעות ביון שחזו לכל שייך בהו הזמנה אך אפ"ל דבכי הא לא ילפי מעגלה ערופה וא"כ אף מעות בכלל וכת"י קמא של תוס' שם דאיירי בגבו בגדים.

⁶⁶ מפורש בגמ' טווי לאריגה מי איכא למאן דאמר וכן אף החוצב אבנים לאביו אבל לא אחר לא אבל לכאורה צע"ג דא"כ המזמין עור לעשות מהם בתים לתפילין או רצועות לתפילין אפילו עיבדן לשמן מה שייך ביה הזמנה הא הוי טווי לאריג דברצועות אין עליהם שם רצועה עד שיקשרם כמו שחוט אין בו שם בגד למת עד שיארגנו ועור הבתים אינו בית עד שיעשה עכ"פ ריבוע ומעברתא וא"כ לא יחול בהם קדושה והזמנה עד שיהיה בו צורת ריבוע או יקשור הרצועה שו"ר בעין סברא זו בבה"ל סי' מב וצע"ג אמנם מאי דאיתא בגמ' שטולה עליהם עור שם הא עור זה קדוש בקדושת בתים גם בלא ריבוע דאינו אלא כיסוי להכשיר הבית ואולי מעשה רבה כעיבוד לשמה מהני אף בטווי לאריגה וצע"ג. שו"ר שהקשה כן במלא הרועים ח"א ערך הזמנה אות כב וכתב וז"ל "אך צ"ע דתפילין ודאי חובת גברא ואין המצוה כ"א בלבישת התפילין נמצא עשיית התפילין לחשב הזמנה והעיבוד הזמנה להזמנה וי"א שאני תפילין דגוף התפילין קדושין משום שייך של תפילין ולכך העיבוד הוי הזמנה לקדושת התפילין דקדושתן מעצמם ולא מחמת הליבישה" אך צ"ע על דבריו דהא יש בראשונים דהבתים אינו אלא תשמישי קדושה אוין קדושתם אלא מחמת הפרשיות ובגמ' תלינן ליה במחלוקת אי הזמנה וכו'. ב. מה יאמר ברצועות דודאי קדושתם רק מחמת קשירתם ועיבודם אינו אלא הזמנה לצביעה וחיתוך שהרי קודם שנצבעו אינם ראויים כלל דשחרות רצועות הלל"מ וע"כ צ"ל כמש"כ דעיבוד דהוי מעשה גמור חמיר טפי ובעין שכתב הגר"א בשיטת תוס' לגבי הזמנת הקלף כנ"ל.

⁶⁷ כ"כ ביד רמ"ה סנהדרין מה. ד"ה ואיכא דבעו "ומוקמי לה לעולם בשגבו דברים הראויים למת וכי קדשי קדושת הגוף הני מילי דפרסוה אמיתאנא דכיון דחזי לההיא מילתא תו לית להו רשות לשנייה אבל כל כמה דלא עבדי ביה ההיא מילתא דחזי ליה אית להו רשותא לשנוייה למידי אחרינא דצריך ליה למת" וכ"מ מתוד"ה מותר (סנהדרין מה.) – "ואי בגבו בגדים היאך יעשה דימוס לקברו הא אי אפשר לקנותו דאסור בהנאה כי ההיא איצטלא דמילתא דאפרסוה אמיתאנא בפ' אלמנה ביבמות (דף סו:) וי"ל דפרסוהו שאני" וע"כ משום דעד שפרסוהו יש לו רשות לשנות לדבר אחר שצריך למת. ועיין חזו"א אהלות כב ס"ק כג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

ו. מותר המתים למתים מותר המת ליורשיו ... כיצד גבו

למתים סתם זהו מותר המתים למתים גבו למת זה זהו

מותר המת ליורשיו

מת שלא היה לו צרכי קבורה, וגבו לו לצרכו מעות או שאר דברים והותירו, אם כשגבו יחדו לצרכי זה המת, ינתנו ליורשיו⁶⁸; ולא משום דקני ליה זה המת בגביי' בעלמא דהא קי"ל הזמנה לאו מילתא היא⁶⁹ מ"מ כיון שהרי הוא לזול לגביו שגבו על שמו, דמי הבשת מוחל הוא לגבי יורשיו⁷⁰. ואם לאו אלא גבו סתם ולא יחדו לזה המת יעשו מהם צרכי מתים אחרים⁷¹

⁶⁸ טור ושולחן ערוך יורה דעה הלכות אבילות סימן שנו סעי' א ולבוש וש"ך שם ס"ק א
⁶⁹ אך ביד רמ"ה סנהדרין מח. בד"ה ת"ש מותר המתים כתב שיש למת זכייה ממונית בדמים אלו וז"ל עיקר הא מתני' דלא איפליגו אביי ורבא לענין הזמנה אלא אי מהניא כמעשה דהזמנה לדיליה ואי לא אבל לענין אפוקיה להווא מדעם מרשותא דמריה ומיקנייה ההוא דמטו לידיה אדעתא דהכי דכ"ע קאני היכי דמי כגון שגבו למת זה דכ"ע מכי נפקי זוזי מידא דנותן קננהו מיתנא ואף על גב דמת לא בר זכייה הוא דאפילו לרבי מאיר גופיה למי שאינו בעולם לא שמעת ליה (גיטין י"ג ב) גבאי גופיה מכי מטו לידיה קני ליה למעבד ביה צרכי המת ואשתכח דאית ליה למת זכותא בגויה כי פליגי לענין מהשבא לההיא הזמנה כמעשה למאן דאמר הזמנה מילתא היא כיון דכולהו להכי אומנוהו איתסרו להו ... ומאן דאמר הזמנה לאו מילתא היא הוי ליורשיו ולא מכח ירושה זכו ביה אלא משום דידע דמת גופיה מחיל זילותיה לגבייהו וניהא ליה דלשקלינהו יורשין דיליה וכיון שגבו למת זה והותירו עבדינן ביה מאי דניהא ליה למת ויש לפרש דכיון דאית ליה למת זכיה בגויה והותירו אנן חשבינן להו כנכסי המת ויהבינן להו ליורשיו דמאי נעביד בהו ... כלחו מתים אית להו זכותא בגויה דמסתמא כי היכי דאתיהיב להאי הכי אתיהיב להאי וכבר ברינא דלענין מיקנא דכ"ע כיון דנפיק מרשותא דמריה אדעתא דהכי מיקני אבל לאיתסורי כמאן דאתעביד ביה ההיא מילתא גופה לא מתסר.

⁷⁰ ועיין פתחי תשובה שם ס"ק א ועי' ברדב"ז שם ס"י רמ"ג שכתב עוד דאם הגבאי רוצה לעכב המותר כדי לעשות לו מצבה והיורש אומר פוק חזי כמה קברות איכא בלא מצבות וגם זה כאחת מהם ינתן ליורשיו ולא יבנה בו מצבה אלא דאם מנהג כל בני משפחתו להיות להם מצבה על קברותיהם הדין עם הגבאי ועושה לו מצבה ע"ש: אך בערוה"ש כתב ואם הגבאי רוצה להקים לו מצבה מהמותר או להניח קרשים סביב קברו כפי הנהוג והיורשים מוחים בידו לא יציית להם ויעשה בהמותר לצורך המת כפי מה שנהוג בכל המתים והנותר מזה יתנן ליורשים ואין אשה גובה כתובתה ממותר הזה ולא בעל חוב את חובו מטעם שנתבאר דרך ליורשיו מוחל זילותיה:

⁷¹ בב"י שם בשקלים פרק ב' (ה"ה) תנן מותר מתים למתים מותר המת ליורשיו וקתני עלה (בסנהדרין מח.) כיצד גבו למת סתם זהו מותר המתים למתים גבו למת זה מותר המת ליורשיו. וכתב הרמב"ן בתורת האדם (עמ' צז) ולא משום דקניא מיתא דהזמנה לאו מילתא היא אלא משום דזילותא הוה ליה בגוה דמילתא ואחולי אחיל זילותיה ליורשים הילכך אפילו גבו מעות נמי ליורשיו הוו וכך מפורש בפרק נגמר הדין (סנהדרין שם) אליבא דרבא דאמר הזמנה לאו מילתא היא ב"י שם ועיין בדרכי משה ס"ק א ובאור זרוע פסק דאסור בהנאה ועל כן יש לגבותו סתם לצרכי מתים עכ"ל:

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

ז. היו אביו ואמו מזרקין בו כלים מצוה על האחרים להציל

... התם משום מררייהו

אם היו אביו⁷² ואמו של הנפטר מזרקין עליו כלים, מתוך מרירות הלב על מנת שיקברו עמו, מצוה לאחרים להצילם שיש בו משום השבת אבידה, שודאי יתחרטו אחר כך⁷³.

דף מח:

ח. במה דברים אמורים שלא נגעו במטה אבל נגעו במטה

אסורין ... במטה הנקברת עמו דמחלפי בתכריכי המת

דין הצלת הכלים זהו כל זמן שלא נגעו במטה הנקברת עמו כלומר שנושאים אותו בה לקבורה⁷⁴, אבל אם נגעו בה אסורים מדרבנן שגזרו בהן משום דמיחלפו בתכריכי המת⁷⁵ ויבואו לומר תכריכי המת מותרים.

ואם הצילם אחר חייב בשמירתן⁷⁶, ואם החזירן לאביו ולאמו בעוד שהמת מוטל לפנייהם וחזרו וזרקו ונאסרו חייב המחזיר לשלם, שכיון דחלה עליו שמירתן הוי הוא פושע בחזרתן להם⁷⁷, שידע בודאי שיחזרו ויזרקו והו"ל בזרקן למקום גרודי חיות וליסטיין.

⁷² שו"ע י"ד שמט נ

⁷³ לבוש וש"ך שם ד

⁷⁴ שם ושם ה

⁷⁵ שם ושם ו

⁷⁶ רמ"א שם

⁷⁷ הנה נדפס ספר שער משפט על חו"מ סימן ס"ו ס"ק (ל"ט) [ל"ד], ראיתי בו שעמד על דברים הללו, דהרי הזריקה על המת הוי היזק שאינו ניכר, ולהסוברים דאף בשומרים אמרינן הרי שלך לפניך [ראה ש"ך חו"מ סימן שסג סק"ז ומג"א סימן תמג סק"ה] נימא כאן הרי שלך לפניך, יע"ש שהאריך בזה ולפענ"ד לא קשיא מידי כלל, דהא ודאי אם לא החזירן לאביו ולאמו רק השומר בעצמו היה זורקן על המת ודאי דהיה פטור כיון דלא הוציא הדבר הנשמר מתחת ידו מתחלה רק שהוא בעצמו עשה ההיזק ודאי דפטור דהוי היזק שאינו ניכר ולא שמייה היזק [גיטיין נג, א]. אבל אם הוא לא זרקן רק החזירם תחלה לאביו ואמו והם זרקוהו, א"כ נהי דעל גוף הזריקה והאיסור אין לחייב את השומר דהוי היזק שאינו ניכר ויכול לומר הרי שלך לפניך, מכל מקום על החזרה שהחזיר לאביו ואמו על זה הוא חייב וזה הוי פשיעה גמורה. והוא הדין נמי אם מסר השומר הפקדון למי שאינו בן דעת ואירע אונס בידו, אף שאם אירע אונס זה ביד השומר עצמו היה פטור, מכל מקום אם אירע

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

והא דנאסרין⁷⁸ הכלים בזריקה כשנגעו דוקא כשזורקים מתוך מרירות הלב על מנת שיקברו עמו ונגעו במטה הנקברת, אבל המצע⁷⁹ שמניחין על המת או הכר או כסת שנותנין תחת מראשותיו או סדין או טלית שפירסו על הארון או על המטה שמוליכין בה המת לקוברו אינו נאסר⁸⁰, וכן הדרף שטהרו עליו וכן כל הכלים שמוליכין עליהם המת לקוברו לא נאסרו, שהרי לא נתנם על מנת לקוברו עמו. ומותר לשמש בהם גם תשמיש שאינו צורך קבורה אם הוא ברשות הגזברים⁸¹.

ואם הכלים⁸² שזרקו עליו אינם שלהם אף על פי שנגעו בו אינם נאסרים אפילו זרקם לקבר עמו, שאין אדם אוסר דבר שאינו שלו⁸³.

ט. אמר לאומן עשה לי תיק של ספר או נרתיק של תפילין עד שלא נשתמש בהן קודם מותר להשתמש בהן חול נשתמש בהן קודם אסור להשתמש בהן חול

אם עשה כים לשם תפילין נחשב כהזמנה לעולם⁸⁴ וכל זמן שלא הניח בו תפילין לא נאסר ואם הניח בהם תפילין אפילו פעם אחת ואפילו דעתו לפנותם⁸⁵ נאסר לעולם

ביד מי שאינו בן דעת חייב אם יש לתלות שהאונס נמשך מהפשיעה. הוא הדין נמי בזה לענין היוק שאינו ניכר, כיון דאז הוי גלוי וידוע שרצון האב לזרקם ולאסרם, הוי החזרה לידם בעצמו פשיעה. ואין החיוב של המשיב על גוף הזריקה שזרקו הם, רק על החזרה עצמו הוא חייב, שזה הוי פשיעה, שאז הם דומין למי שאין בו דעת, ולכך אם מסרם לידם הוי זה פשיעה, ואף שאח"כ אבדו הם אותם בהיוק שאינו ניכר, לא גרע מהיוק אונס וחייב על תחלתו בפשיעה וסופו באונס. הכמת שלמה שם

⁷⁸ רמ"א שם

⁷⁹ לבוש שם וש"ך ח

⁸⁰ ע"י אמרי אש סוסי צ"ח דגם אם הניחו עליו דבר ע"י מעות שהיו סבורים שיש צורך בזה להקבר עמו ג"כ אינו נאסר כלל. דעת תורה שם.

⁸¹ תשובת רשב"א סימן צ"ז בכלי הפירת הקברים, וכתבו בהגהת שו"ע סימן שס"ד סעיף א. גל' מהרש"א שם

⁸² שו"ע ונו"כ שם

⁸³ לבוש וש"ך שם ז

⁸⁴ אם עשה כים להניח תפילין או שאמר לאומן עשה לי כים של תפילין לכו"ע הוי סתמא כלעולם (מ"ב שם ס"ק יב) וצ"ל דאיירי שיש לו כבר תפילין דאל"ה שלא קנה עדיין אינו נאסר כמבואר להלן

⁸⁵ מנ"א ס"ק ה – "ואם עשה כים לשם תפילין אפי" צר ביה ע"ד לפנותו אסור, וה"ה אם היה כים והוסיף בו איזה דבר לשם תפילין וצר ביה ע"ד לפנותו אסור עד שיטול מה שחידש ואם צר ביה חד זימנא אדעתא למיצר

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

אך אם לא עשאו לשם כך הוי כלא הזמינו מתחילה ואם דעתו לפנות אינו נאסר⁸⁶

דינים אלו שייכים בכל תשמישי קדושה ושאר דברים המיוחדים לבהכ"נ⁸⁷. ואפילו תיק לס"ת שכל שהזמין ולא השתמש בדרך עראי ולא הזמין לא נאסרו אך אם הזמין והשתמש אפילו עראי או השתמש לא בדרך עראי אפילו לא הזמין חל בו הקדושה ונאסר לעולם⁸⁸.

כמבואר לעיל דוקא אם בעת ההזמנה היה לו כבר תפילין אז חל ההזמנה אבל אם עשה כים לתפילין שיקנם אח"כ לא חל בזה ההזמנה והוי אח"כ כצר ביה ולא אומניה דמותר אם הוא רק לפי שעה⁸⁹

אע"ג שמועיל תנאי שהזמנה לא תחול מ"מ אין לעבד קלף לסת"ם על תנאי שאם ירצה ישנהו או חלקו לחול⁹⁰ אלא יעבדו הכל לשם ס"ת ויתנו בתחילה שיהא בידם לשנות לכתוב עליו דברי חול, דתנאי מהני בזה

י. ציפן זהב או שטלה עליהן עור של בהמה טמאה פסולות עור בהמה טהורה כשירות אף על פי שלא עיבדן לשמן

בו לעולם אפי" לא אומני" אסור כ"ז למדתי מדברי המי"ד סי' שס"ד ע"ש בב"י וכ"ה בנ"י פ"ז דסנהדרין ובש"ג פ"ג דברכות לא כתב כן

⁸⁶ מ"ב ס"ק יג כד ועיין פמ"ג א"א ס"ק ז' בסתם, אבל צר בפירוש על מנת למיצר לעולם הוה אומניה וצר ביה, ואם צר בפירוש על מנת לפנותו מותר כל דלא תפר כים לתפילין

⁸⁷ חיי אדם כלל יד סעי' כא

⁸⁸ מ"ב מב ס"ק ט

⁸⁹ ואמינא לה מהא דסנהדרין מ"ח ע"א דנפש שבנאו לשם חי עי"ש ברש"י ופשוט – בה"ל מב סעי' ג ד"ה למיצר ביה

⁹⁰ שו"ת רבי עקיבא איגר מהדורא קמא סימן ב' והגידו לי שבשעה שמניחין העורות בסיד אומרים שיהא מעובד לשם ס"ת או תפילין ומוזות וגיטין כפי מה שיבחרו אחרי כן, ואמרתי להם שמה שהם הושבים לתקן בתנאם למען שאותו קלף שיקחו לגיטין לא יהא נתעבד מעולם לשם סת"מ = ספרי תורה ומוזות = אינו נכון בעיני כלל, דהא אם נימא דהוי כמתנה בשעת עיבוד, דאותו שאקח לכתוב עליו ס"ת יהיה עבודו לשם ס"ת, ומה שאקח לכתוב עליו גט יהיה חול, א"כ מה שכותבים על קלפים אלו ס"ת ותפילין ומוזות לא הוי מעובד לשמו, דנצטרך לומר דזהו שכותב עליו ס"ת הוברר הדבר שנעבד לשם ס"ת, והרי אנן קי"ל בדאורייתא אין ברירה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

כבר התבאר במסכת גיטין דף מה: שבת תפילין שציפן בזהב⁹¹, הלכה למושה מסיני שפסולה. וכן אם עשאן מעור בהמה טמאה, פסולה, שאינה מן המותר בפיקך וכן אם עשה עור מתחלה מבהמה טהורה, ואח"כ ציפה על אותו עור מבהמה טמאה אפ"ה פסולים, ואפילו חתך במקום השיני⁹² שהשי"ן נראה⁹³.

ודוקא כשהם מחוברים בקביעות לבתים, אבל הקופסא שנוהגים לשים על גבי התפילין של יד כדי שלא יתקלקל הריבוע, כתב הערוך השולחן⁹⁴ שאינה בכלל דין זה, כיון שאינה מחוברת, אלא שכתב שאין נאה לעשות כן, וכתב שנכון שעל כל פנים בעת התפילה יסירנה. ויש סוברים שצריך להסירה לפחות בעת הברכה כדי שלא תהיה שם בקביעות ותחשב לציפוי, וכן היה נוהג החזו"א⁹⁵.

ולפיכך השחרות⁹⁶ שמשחירים הבתים טוב יותר שיהיה בצבע שחור שאין בו ממש כלל, והתפילין יהיו שחורים רק בחזותא בעלמא ומ"מ המשחירין במין לאק שא"א לקלפן, אף על פי שיכולין להסיר מן הקלף ע"י פירורין דקין אין להחמיר בדיעבד⁹⁷, אכן מה שחדשו סופרי זמנינו שמשחירין בטיחה שיכולין לקלוף בשלימות מכל צד מן התפילין, וצורתו כמו נייר שחור זהו פסול.

אך אין מניעה למרוח לאק או שמן⁹⁸ כדי להצליל את העור, שכיון שהוא שקוף וצלול בטל הוא לבית, וכן מותר להשתמש בחומר סינטטי שנבלע לגמרי בתוך העור כדי לחזקו, כפי שרגילים לעשות בפינות הבתים, ואין בכל אלו גם משום חציצה, וגם כשעושה זאת בתחתית הבית.

יא. הרוגי מלכות נכסיהן למלך הרוגי בית דין נכסיהן ליורשין

⁹¹ שו"ע ונו"כ או"ח לב מה

⁹² מ"ב שם רכא

⁹³ אך עור כשר ע"ג עור כשר ושי"ן נראה כשר אף על פי שאין בית רואה אויר כיון שהשי"ן נראה ולפי"כ כ"ש אותן שעושיין צבע עב שמצהיב תפילין דאין לחוש וגם השי"ן נראה היטב. ביאור הלכה שם ד"ה ציפה מהפמ"ג

⁹⁴ סעי' פח

⁹⁵ דינים והנהגות מהחזו"א (פ"ג ס"ח).

⁹⁶ מ"ב שם קפה

⁹⁷ ועיי' במה שבי' בסעיף מ"ח בבה"ל בשם הפמ"ג שדעתו ג"כ דאין להחמיר בזה

⁹⁸ הליכות שלמה (פ"ד הערה מד) בשם הגרש"ז אויערבאך, שו"ת שבט הלוי (ח"ה סי' יד, ח"ח סי' ד) וכמו שכתב בשו"ת מהר"ם שיק (יו"ד סי' רפח) שכשם שכל לנאותו אינו חוצין, הוא הדין מה שעשוי לשומרו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

כבר התבאר לעיל דף מז: שכל הרוגי מלכות⁹⁹ אף על פי שנהרגו בדין המלך, והתורה נתנה לו רשות להרגו, הרי אלו מתאבלין עליהן ואין מונעין מהן כל דבר, וממונם למלך¹⁰⁰ ונקברין בקברי אבותיהן.

אבל כל הרוגי בית דין כבר התבאר לעיל דף מו. שכל הרוגי בית דין¹⁰¹ בית דין¹⁰² אין נקברין עם אבותיהן עד שיתאכל הבשר וממונם ליורשיהם. אלא שני קברות מתקנין להן בית דין אחד לנסקלין ולנשרפין, ואחד לנהרגין ולנחנקין. ודבר זה הלכה מפני השמועה. ואין מתאבלין עליהן, ואף על פי שאין נוהגין אבלות הרי הן אוננים עליהם שאין אנינות אלא בלב.

⁹⁹ רמב"ם הלכות אבל פרק א הלכה ט

¹⁰⁰ שם ובהלכות מלכים פרק ד הלכה ט

¹⁰¹ רמב"ם הלכות סנהדרין פרק יד הלכה ט הלכות אבל פרק א הלכה ט

¹⁰² מבעי לי הני דמיקטלי מבית דין ע"פ הוראת שעה, כמש"כ פרק כ"ד מסנהדרין ה"ד, אם מתאבלין עליהן, כיון דמזבח קולטן, יעוין הלכות רוצח פרק ה' הלכה י"ב, ולשון כל הרוגי ב"ד משמע דכולם כחדא, ודוק. או"ש שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

